

ВЗАЄМОДІЯ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ І КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

*Ян Веньлун,
аспірант кафедри менеджменту,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний
інститут», м. Харків
Брінь Павло Володимирович,
к.е.н., доцент, професор кафедри менеджменту,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний
інститут», м. Харків*

Управління бізнес-процесами (BPM, Business Process Management) є системним підходом до проектування, оптимізації, моніторингу та вдосконалення бізнес-процесів для досягнення стратегічних цілей організації. Це процес, спрямований на покращення ефективності та результативності роботи підприємства, де увага акцентується на оптимізації робочих процесів та використанні інформаційних технологій для автоматизації і контролю. BPM охоплює всі етапи життєвого циклу процесу: від його моделювання до реалізації і постійного вдосконалення. Основна мета цього підходу - забезпечення досягнення максимальних результатів при мінімальних витратах ресурсів (Hammer & Champy, 1993).

Управління бізнес-процесами включає в себе кілька ключових аспектів: моделювання та реінжиніринг бізнес-процесів, їх моніторинг, автоматизацію і вдосконалення. Моделювання дозволяє з'ясувати поточний стан процесів і визначити, як їх можна поліпшити. Реінжиніринг бізнес-процесів передбачає радикальні зміни в підходах до роботи підприємства, що дозволяє значно підвищити ефективність та знизити витрати (Davenport, 1993). Моніторинг і вимірювання процесів дають можливість виявляти неефективні ділянки і впроваджувати необхідні коригування для оптимізації діяльності (Van der Aalst, 2013).

Ідеї, пов'язані з управлінням бізнес-процесами, почали розвиватися у середині ХХ століття, коли виявилася необхідність у більш ефективному управлінні виробничими та адміністративними процесами. У 1990-х роках, з розвитком нових методів управління і за допомогою інформаційних технологій, з'явилася концепція реінжинірингу бізнес-процесів, яка була запропонована Майклом Хаммером і Джеймсом Чемпі. Вони підкреслювали важливість радикальних змін у бізнес-процесах для досягнення значних покращень у продуктивності (Hammer & Champy, 1993).

Пізніше, з розвитком ERP-систем (Enterprise Resource Planning – планування ресурсів підприємства) бізнес-процеси стали автоматизуватися,

що дозволило організаціям значно підвищити ефективність своїх операцій, інтегруючи різні функціональні області в єдину систему управління. Автоматизація бізнес-процесів зробила можливим інтеграцію даних і процесів на всіх рівнях організації, що дозволило скоротити час виконання завдань та зменшити витрати на управлінські функції. Підвищення популярності BPM у 2000-х роках було спричинене необхідністю забезпечити більшу гнучкість та здатність до адаптації в умовах швидко змінюваного ринку. Розвиток технологій автоматизації та інтеграції систем сприяв широкому застосуванню BPM для досягнення стратегічних цілей організацій (Dumas, La Rosa, Mendling, & Reijers, 2013).

Однією з сучасних тенденцій є урахування в BPM концепції корпоративної соціальної відповідальності (Corporate Social Responsibility, CSR), що проявляється в наступних факторах.

Підвищення прозорості та відповідальності. Сучасні BPM-системи активно сприяють підвищенню прозорості та відповідальності в діяльності організацій, особливо у сфері CSR. Ці системи дозволяють компаніям відслідковувати кожен етап своїх операцій (від постачання ресурсів до виробництва і доставки продукції), надаючи можливість контролювати вплив на довкілля та дотримання екологічних стандартів. Наприклад, за допомогою BPM-платформ можна проводити моніторинг використання енергії, викидів CO₂ та обсягу відходів, що генеруються на різних етапах виробничого циклу. Це створює прозорість, адже дані про вплив можна легко відстежувати та використовувати в звітах про сталий розвиток. Також BPM-системи сприяють відповідальності через автоматизацію звітності та дотримання нормативних стандартів, таких як ISO 14001:2015, який встановлює вимоги до систем екологічного управління та регламентує дії для мінімізації негативного впливу на довкілля (International Organization for Standardization, 2015). Компанії, що використовують ці системи, можуть гарантувати відповідність стандартам і мати доступ до даних у режимі реального часу, що значно полегшує їх підзвітність перед регуляторами та громадськістю. В результаті прозорість і контроль, які забезпечуються сучасними BPM-системами, підвищують довіру з боку споживачів і інвесторів, адже компанія може підтвердити свої соціальні та екологічні зобов'язання на фактах і даних.

Екологічна оптимізація процесів. Оскільки CSR акцентує увагу на зниженні впливу на навколишнє середовище, BPM все більше впроваджує інструменти для оптимізації процесів таким чином, щоб зменшити викиди, знизити споживання енергії та мінімізувати відходи. Наприклад, в логістичних компаніях BPM часто включає інструменти для оптимізації маршрутів доставки, що знижує вуглецевий слід.

Відповідальне управління ланцюгами поставок. Інтеграція CSR у BPM

також вимагає більш уважного ставлення до вибору постачальників. BPM-системи сьогодні розробляються з можливістю відстежувати, наскільки кожен постачальник відповідає соціально-екологічним стандартам. Наприклад, вибір постачальників, які дотримуються етичних норм праці, можна інтегрувати в процес управління ланцюгом поставок.

Фокус на добробут співробітників. CSR підтримує створення безпечного та здорового робочого середовища, що безпосередньо стосується управління бізнес-процесами. BPM допомагає контролювати стандарти безпеки праці та ефективно впроваджувати ініціативи, спрямовані на навчання співробітників, поліпшення їх здоров'я та добробуту.

Підтримка сталого розвитку. На рівні стратегічного управління BPM підтримує стійкий розвиток, забезпечуючи організацію процесів відповідно до цілей сталого розвитку, встановлених ООН. Компанії використовують BPM, щоб визначити показники ефективності в межах своєї CSR-стратегії, відстежувати прогрес у досягненні цілей сталого розвитку (United Nations, 2015).

Інноваційність та адаптація до ринкових трендів. Інтеграція CSR у BPM стимулює інноваційні підходи, що відповідають вимогам ринку та споживачів, які все більше орієнтуються на компанії з відповідальною бізнес-моделлю. Це також підвищує конкурентоспроможність, оскільки суспільство зараз віддає перевагу компаніям, які втілюють соціальну відповідальність.

Таким чином, концепція CSR стає частиною BPM, оскільки це сприяє не тільки досягненню соціальних та екологічних цілей, але й ефективності бізнесу в цілому. Це допомагає організаціям дотримуватися високих стандартів, які позитивно впливають на репутацію, мотивацію співробітників і стійкість бізнесу на ринку.

Список використаних джерел:

- Davenport, T. H. (1993). *Process Innovation: Reengineering Work through Information Technology*. Harvard Business School Press.
- Dumas, M., La Rosa, M., Mendling, J., & Reijers, H. A. (2013). *Fundamentals of Business Process Management* (2nd ed.). Springer
- Hammer, M., & Champy, J. (1993). *Reengineering the Corporation: A Manifesto for Business Revolution*. HarperBusiness.
- International Organization for Standardization. (2015). *ISO 14001:2015 Environmental management systems Requirements with guidance for use*. ISO
- Van der Aalst, W. M. P. (2013). Business Process Management: A Comprehensive Survey. *International Scholarly Research Notices*, 2013(1), 507984.
- Weske, M. (2012). *Business Process Management: Concepts, Languages, Architectures* (2nd ed.). Springer.
- United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development*.